

SANDARA

LITHUANIAN

NEWSPAPER

EINA NUO 1918 METŲ

SANDARA

Published by the
Lithuanian National League
of America

Consisting of 100 Branches Located
in All Principal Cities of the
UNITED STATES

840 West 33rd Street,
Chicago, Ill. 60608
Telephone: (312) 927-4789

PRICE 40 CENTS

SPALIO 8 - OCTOBER 8, 1979

NR. 16.

AMERIKOS LIETUVIŲ KONGRESAS

LIETUVIS NEPAVARGS

KOVOJE UŽ LIETUVOS LAISVĘ

AMERIKOS LIETUVIŲ KONGRESAS Clevelande 1979 m. spalio 13 - 14 dd.
Kongresą sveikina Teodora Kuzienė, Illinoiso Lietuvių Prekybos
Rūmų ir Chicagos Lietuvių Tarybos vardu. Prezidiume (iš kairės):
VLIKO pirm. dr. K. Bobelis, dr. Kasiulaitis, dr. J. Valaitis, Povilas
Dargis, vysk. Deksnys ir Lietuvos gen. konsulas A. Simutis.

LIETUVIŲ KONGRESO REZOLIUCIJOS

Lietuvių Kongresas, sušauktas Amerikos Lietuvių Tarybos Clevelande spalio 13-14 d., savo rezoliucijose išreiškė protestą prieš Sovietų Rusijos vykdomą genocidą ir žmogaus teisių laužymą okupuotoje Lietuvoje. Kongresas dar kartą pabrėžė pritarimą veiksnių nuostatomis dėl privatus bendravimo su okupuotos Lietuvos tautiečiais žiūrėti, kad nepakenktų Lietuvos laisvinimo pastangoms. Kongresas prašė išvystyti laisvų rašymų kongresmanams, kad būtų priimta House Concurrent Resolution 147, ragino jungtis į savo krašto politinį gyvenimą siekiant padėti Lietuvos reikalui, skatino jungtis į Lietuvos vadovaujamą Lietuvos laisvinimo darbą ir jį paremti. Kongresas pasveikino Lietuvos diplomatinės ir konsularinės tarnybos narius, Vliką ir pasisakė prieš steigimą atskiros politinės komisijos šalia Vliko vedamo darbo.

Kongresas nutarė padėkoti popiežiui Jonui Pauliui II už prielankumą lietuviams, nutarė kreiptis į JAV vyriausybę, kad darytų įtakos sustabdyti Lietuvos disidentų persekiojimą; nutarė pasveikinti prezidentą Carterį, dėkojant už žmogaus teisių gynimą, prašant Madrido konferencijoj iškelti Lietuvos reikalą ir imtis žygių Lietuvą išlaisvinti. Kongresas pasiuntė sveikinimus pavergtiems broliams Lietuvoje, ypač karštai pritardamas 45 pabaltiečių iškeltiems Maskvoje laisvės reikalavimams. Kongresas įpareigojo valdybą ruošti Madrido konferencijai, išreiškė padėką sveikintojams ir aukotojams, spaudai, radijo valandėlėms, kongreso rengimo komisijoms Chicagoje ir Clevelande. Piliūnų rezoliucijų tekstai bus paskelbti vėliau.

BRUOŽAI

● Senatorius Patrick D. Moynihan (Demokratas iš New Yorko) aštriai kritikuvo prezidento J. Carter vedamą politiką agresyviosios Sovietų Rusijos atžvilgiu, sakdamas: "Bučiuojame kiekvieną... ketvirtos eilės diktatorių. Vadovaujamės politikos silpnumu, o vėliau ir grąšinimą, atsakome grąšinimu." Senatorius turi galvoje mūsų prezidento psibučiąvimą su diktatorium L. Brežnevu Vienoje ir prezidento akciją prieš sovietų nenorą atitraukti savo brigados Kuboje.

● Trumpai prieš antrojo pasaulinio karo pabaigą, po to, kaip buvo numestos į Japoniją dvi atominės bombos, Sovietų Rusija pradėjo maršą, panašiai kaip 1939 m. prieš Hitlerio sumuštą Lenkiją ir kitas salas. Tos salos tebėra ir šiandien Japonijos - Sovietų Rusijos ginčijamo objektu. Paskiausiai sovietai pradėjo ten stiprintis ir vežti sunkiausius pabūklus. Ryšium su tuo, Japo-

nija įteikė Sovietų Rusijai protesto notą. Bolševikų propaganda būgija apie taiką, bet karštingai ruošiasi globaliniam karui. Mes atsimename, kad ir A. Hitleris taip darė. O kokio likimo jis susilaukė? Visi žinome.

● 1976 m. mūsų tautietis Vladas Česionas, 39 metų amžiaus, iškilus irklininkas, paskutiniosios pasaulinės olimpiados dalyvis, kurio ekipa laimėjo aukso medalių, rugpjūčio mėnesį dalyvavo Duisburge (Vakarų Vokietija) pasaulinėse pirmenybėse ir, ta proga pasinaudodamas, atsiskyrė nuo savo grupės ir gavo azylio teisę. V. Česionas, priešingai daugeliui politinių pabėgėlių, liko gyventi V. Vokietijoje, kur gavo trenerio darbą ir uoliai mokėsi vokiečių kalbos. Po kelių mėnesių gyvenimo laisvajame pasaulyje, jis buvo pagrobtas bolševikų agentų ir prievarta slapta išgabentas. Turima žinių, jog prieš jo pagrobimą, jis buvo stipriai smūgiui galva sužeistas ir šiuo metu laikomas stiprijoje apsaugoje Vilniuje raudonarmiečių ligoninėje. Vakarų Vokietijoje knibždėte knibžda gerai išreniruoti ir riebiai apmokami bolševikų agentai, į kurių eiles dažniausiai verbuojami menkos moralės tipai iš vietos padugnių. Tai yra senas bolševikų metodas. V. Česiono pagrobimas plačiai aprašomas vokiečių ir pasaulinėje spaudoje. Jis lyginamas su panašiais pagrobimais ir žudymais žmonių Italijoje, Prancūzijoje ir kitur, kur tą darbą atlieka bolševikų slaptojo celės, pasivadinusios raudonosios brigados vardais. V. Česiono pagrobimo afera diskutuojama Vok. parlamente, kur siūloma daryti žygių jo išvadavimui.

● Sovietų diktatorius L. Brežnevas, neseniai, viešėdamas komunistų valdomame rytų Berlyne, ryšium su komunistinės Rytų Vokietijos 30-ties metų egzistavimu, išreiškė savo "taikos" pasiūlymą - sumažinti rytų bloko karines pajėgas, jei atitinkamai pasielgs vakarų sąjungininkai. Jis, sako, pasiruošęs atitraukti 20.000 karių ir 1.000 tankų. Sovietinių reikalų žinovai yra nuomonės, jog tai tik paprastas sovietinis triukas.

● Nuo spalio mėnesio 1 dienos didesnė Panamos kanalo zonos dalis, kaip ir buvo numatyta, perduota Panamos kontrolei. Šis svarbus JAV įvykis, dėl susidariusios įtampos ryšium su sovietų brigados atskleidimu Kuboje ir dalinai dėl popiežiaus Jono Pauliaus kelionės, praėjo lyg ir nepastebimai.

● Pasaulinėje spaudoje plačiai pasklido žinia, jog absoliutus sovietų valdovas L. Brežnevas yra arba sunkiai susirgęs arba net ir miręs. Tą žinią pakartojo ir amerikiečių šaltiniai, Sovietai pradžioje tylėjo. Paskui tą žinią visai užgindžio. Vėliausiai tik pripažino, jog serga. Jis serga jau kuris laikas gerklės vėžiu. Sakoma, Kremliuje ir jo sferose vyksta kova už tą šiltą vietą.

ŽVILGSNIS Į OKUPUOTĄ LIETUVĄ

ROMO GIEDROS, NESENIAI IŠ OKUPANTO IŠTRŪKUSIO, PASKAITA
AMERIKOS LIETUVIŲ KONGRESE, CLEVELANDE, OHIO

Š.M. SPALIO 14 DIENĄ

Gerbiami ponai ir ponios!

Leiskite iš visos širdies pasveikinti čia susirinkusius devinto Amerikos lietuvių kongreso dalyvius ir svečius.

Už tokį apsilankymą Klivlende aš esu dėkingas ALTos vadovybei, kuri mane pakvietė pasidalinti savo mintimis bei išpučiais, tačiau nelaikau, kad apsilankymas yra atsitiktinis. Kodėl? Todėl, kad esu lietuvis. Todėl, kad gyvenu Jungtinėse Amerikos Valstijose ir todėl, kad mane taip pat, kaip ir jus, jaudina tos pačios problemos.

Kas yra lietuvis? Koks jis turi būti?

Savo kalbą apytiksliai padalinau į dvi dalis. Tos dalys, jose išreikštos mintys pastoviai susipina ir tarp jų nėra griežtos ribos.

Pirmoje noriu truputį paliesti savo gyvenimą nuo 1962 iki 1979 metų. Antroje apžvelgsiu bendrus dalykus.

Savęs ir savo pergyvenimų nelaikau unikaliais. Tokių, kaip aš, Lietuvoje tūkstančiai. Mumyse atsispindi ir mūsų tautos tragedija ir jos atkaklumas - užsispyrimas, siekiant savo tikslo, ir pastovus laisvės troškimas.

1962 metais nebegalėdamas susitaikyti su melu, nuoboduliu ir artėjančia perspektyva tarnauti sovietinėje armijoje, nusprendžiau su draugais pasinaudoti nedideliu keturviečiu lėktuvu ir pabėgti į kaimyninę Švediją. Dėl techninių kliūčių mūsų bandymas nepavyko. Neužilgo buvome areštuoti ir tardomi Rygos saugumo kardomajame izoliatoriuje. Po tardymo ir teismo kurį laiką išlaikyti įvairiuose kalėjimuose buvome nugabenti į Mardvijos autonominę respubliką, garšėjančią visame pasaulyje savo "pataisos darbų" lageriais. Tais, 1962 metais, jos teritorijoje buvo priskaičiuojama iki 7 politinių kalinių lagerių. Lageris numeris 11, kuriame buvau įkalintas, turėjo apie 2 tūkstančius su viršum, taip vadinamų, ypatingai pavojingų valstybinių nusikaltėlių. Apie 300 iš jų buvo lietuviai, o didesnė dauguma iš jų buvo miško broliai - partizanai. Be lietuvių buvo daug ukrainiečių, latvių, estų, rusų ir kitų tautybių žmonių.

Lietuviai laikėsi labai vieningai ir draugiškai. Jie turėjo didelį autoritetą kitų kalinių tarpe. Keleta jų noriu paminėti. Tai, amžiną atilsį, Mečislovas Kybartas, Jonas Kadžionis, Jonas Protusevičius, Algirdas Petrusevičius, Vytautas Bastys, Palys Galdikas ir visa eilė kitų, drąsių ir morališkai tyrų asmenybių. Ten pat susipažinau su Balia Gajausku ir Viktoru Petkumi, kurie dabar pakartotinai nuteisti ilgomis bausmėmis.

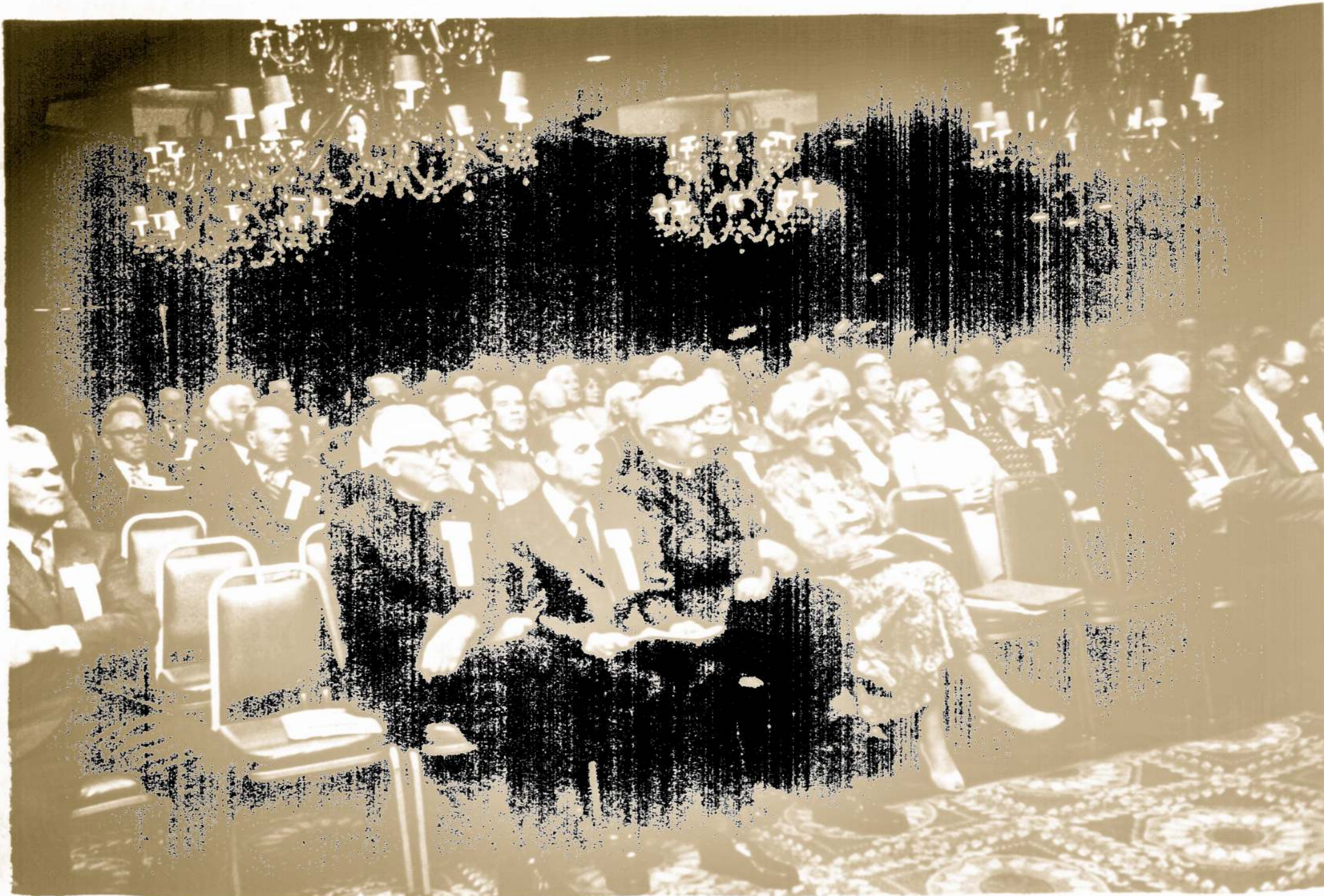
Beveik visi kalinimo metai prabėgo tame pačiame vienuoliktame. 1966 kovo 10 d. mano mamos prašymu ir todėl, kad 1962 balandžio mėn. buvau nepilnametis, bausmė buvo sumažinta per pus.

1967 metais išėjau iš lagerio. Čia sunku suminėti visus pasityčiojimus, nuoskaudas ir pažeminimus, kuriuos teko patirti ir kurie suformavo mano charakterį, bet tikėkite manimi, buvo labai nelengva.

Ne ką lengviau pasidarė išėjus, o kai kuriais atvejais netgi sunkiau. Lageryje mes visi buvome lygūs, o "laisvėje" aš patekau į priešišką aplinką. Visur vyravo baimės atmosfera, neaiškūs ir menki poreikiai iš gyvenimo, konformistinės nuotaikos. Paskutiniu metu nuotaikos yra labai pasikeitusios, nes kai per vakarų radiją ir pagrindžio spaudą žmonės sužino apie režimo daromus nusikaltimus, kai išgirsta kovotojų pavardes, jie pradeda galvoti ir apie savo patriotines pareigas.

Apytikriai nuo 1973 metų aš pradėjau ieškoti kontaktų su lietuvišku pagrindu ir kartas nuo karto reikštis jų spaudoje. Mano veiksmai kai kuria prasme nebuvo pakankamai efektyvūs. As nepadariau to, ką buvau sugalvojęs, nes gyvendamas provincijoje ir būdamas nuolatinėje saugumo priežiūroje negali padaryti tai, ko norėtu mei.

(Tęsinys pusl. 2)

Amerikos Lietuvių Kongreso dalis dalyvių. ALT suvažiavime dalyvavo 145, o kongrese 204. (Visos suvažiavime ir kongrese nuotraukos darytos Ciprijono Genučio).

SANDARA

LITHUANIAN NEWS PAPER

Published bi-weekly on Mondays, except July,
by the LITHUANIAN NATIONAL LEAGUE OF AMERICA, INC.
Second class postage paid at Chicago, Illinois
Sandara (USPS 480-880)

GENERAL OFFICE:
840 West 33rd Street, Chicago, Ill. 60608

Phone YArds 7-4789

SUBSCRIPTION RATES: UŽSAKYMU KAINA:
In The United States per year \$7.00 Suvienytose Valstybėse metams \$7.00
In Foreign Countries per year \$7.00 Užsienyje metams \$7.00

Opinions expressed in any column appearing in the SANDARA, including those of staff members, reflect the views of the writer only. The opinions may or may not be in agreement with those of the Lithuanian National League of America.

ŽVILGSNIS Į OKUPUOTĄ LIETUVĄ (TĄSA IŠ PUSL. 1.)

Paskutiniu metu, prieš išvykstant iš Lietuvos, palaikiau glaudžius ryšius su rusų nacionalistais ir demokratais, ieškodamas to, kas mus vienija ir to, kas mus skiria. Man atrodo, nors aš neturiu tikrų žinių, kad tas kontaktavimas nėra nutrūkęs.

1978 metų pavasarį, kaip tik dėl to aktyvaus kontaktavimo ir bendros platformos ieškojimo aš su žmona buvome saugumo darbuotojų sulaukyti Maskvoje, iškratyti ir nuvežti į Vilniaus saugumo komitetą. Žmoną po apklausos paleido. Mane išleido tik po trijų dienų apklausos ir tik tada, kai pasidarė aišku, kad sudaryti bylos nepavyks.

Tardymo metu, stebint tardytojo reakciją į užduodamus klausimus ir pasakytus atsakymus, man paaiškėjo, kad tardytojas Urbonas labiausiai neapkenčia ir bijo 2 žmonių. Vienas iš jų rusas Sacharovas. Kitas lietuvis vyskupas Steponavičius. Mano trumpalaikio arešto metu Gajauskas jau buvo nuteistas, o Petkus dar laukė teismo, bet apie jį tardytojas Kažys kalbėjo kaip jau apie nuteistą. Iš jo kalbos galima buvo suprasti, kad Petkus bus teisiamas maksimalia bausme jam inkriminuojamo straipsnio ribose. Taip ir buvo. Iš to visiškai aišku, kad tikrieji padėties šeimininkai yra ne teismas, o saugumas, kuris ir sprendžia politinių kalinių bylų likimą. Ir ne tik politinių kalinių! Saugumo komitetas yra valstybės valstybėje, disponuojanti moderniausia technika, neribotas lėšas ir gerai išreniruotus kadrus.

Mane jie nedviprasmiškai įspėjo. Pakliuvus už panašų dalyką ir su panašiais įkalčiais dar kartą, manęs laukia 7 metai griežto režimo lagerio ir penki metai ištremino.

Aš pats puikiai supratau, kad jų žodžiai yra tikra tiesa, bet supratau ir tai, kad gyventi taip, kaip gyvena tukstančiai ir tūkstančiai, nenoriu ir nebemoku. Aš nuo 17 metų nepritapau prie tos sistemos ir laikiau žemiau mano žmogiško orumo veidmainiuti, meluoti ir gyventi amžinoje baimėje ir nežinioje.

Man užteko tos patirties, kurią įgijau lageryje, bet niekada neatmečiau galimybės pakliūti iš naujo. Tai, kad ir košmarai pasikartos irgi nebuvo paslaptis. Dar gyvai prisimenu 1962 metų rudenį, kai mus keturis bendrabylus 4 dienas išlaikė mirtininkų kameroje. Tomis dienomis aš nieko nesupratau, bet sugretinus tų dienų įvykių chronologiją išaiškėjo. 1962 metų rudenį Kūbos krizės metu sprendėsi taikos likimas. Dar niekada pasaulis nebuvo taip arti karo ribos. Pasikartojus analogiškai situacijai, atidaromi lageriuose seifai, išimamos slaptos instrukcijos, kuriose numatytos priemonės, taikytinos politiniams kaliniams. Nesuklysiu pasakęs, kad karo metu visi politiniai kaliniai ir šiaip nepatikimi režimui bus sunaikinti fiziškai.

Turėdamas prieš akis tokią perspektyvą, nusprendžiau galutinai. Man užtenka visko. Jei yra galimybė, reikia emigruoti.

1977 metais, bandydamas pagal tėvo iškvietimą atvykti pas jį į JAV į svečius, prasliskus dviem mėnesiams po dokumentų vizai gauti užpildymo ir padavimo į vizų ir registracijos skyrių, buvau iškviestas į Klaipėdos saugumo skyrių. Ten man oficialiai pareiškė, kad išvykti į svečius neleis, bet pasiūlė palikti šalį visam laikui. Po tokio pasiūlymo prasliskus metams, gavau iš tėvo iškvietimą nuolatiniam gyvenimui ir padaviau dokumentus.

Viskas klostėsi taip, kaip ir buvo žadėta, nes praėjus 3 mėnesiams nuo dokumentų padavimo, man ir mano žmonai buvo išduoti užsienio pasai ir vizos. Tačiau pasibaigus vieniems nesupratimams, sekė kiti, mažiau suprantami, bet nemažiau grėsmingi.

Nuvykęs į Maskvą, Amerikos pasiuntinybės konsulinį skyrių, buvau labai pritrenktas, nes sekretoriato radau tuos pačius čekistiškus veidus. Moterys - rusų pilietės, kurios ten dirba, kaip vėliau man aiškino konsulas Pringlis, yra sovietinio saugumo agentai. Paklausus jų apie vizą į JAV, pastarosios pakisusios užpildymui blankus labai grubiai ir šaltai, įžeidžiančiai atsakė, kad dokumentų paruošimas užims apie 2 mėnesius laiko. Aš joms paaiškinau, kad pasiliuosavau iš darbo, išsiregistravau iš gyvenamosios vietos, atidaviau į miliciją visus asmeniškus dokumentus ir išleidau visas asmenines santaupas. Aš įrodinėčiau, kad nebėgalu būti žmogus sovietine prasme ir kad tokia padėtis gali privesti prie tragiškų pasekmių. - Mes nieko nežinom. Grįžk namo ir lauk, - atsakė pastarosios. "Tai gal pratęsti vizą? - "Mes nieko nežinom, grįžk ir lauk. Nieko nereikia pratęsti."

Prieš akis vėl sumirgėjo policijos karuselė.
Sėdėk ir lauk?!

Bet aš nesusėdėjau ir nieko nelaukiau. Grįžęs iš Maskvos, truputį pailsėjęs, išvykau į Vilnių, ir Vidaus reikalų ministerijoje pratęsiau vizą mėnesio laikotarpiui. Prasitęsęs grįžau į Maskvą ir Amerikos pasiuntinybės konsuliniame skyriuje bandžiau viską išsiaiškinti su amerikiečių vice-konsulu. Pasiklausęs manęs nuėjo pas sekretores, o grįžęs atsakė su manim kalbėti. Tada aš pateikiau tokią alternatyvą. Patekęs į panašią padėtį nebeturiu ko prarasti, todėl nemanau kapituluoti. Jeigu negausiu iš jūsų tranzitinę vizą per Italiją, tai laike šio mėnesio pasilieku pasiuntinybės patalpose ir paskelbiu bado streiką, o jei jūsų marinai išmes mane į gatvę, tai prie ambasados vartų apsipilsiu benzinu ir susideginsiu. Tegu visas pasaulis žino, kas yra Amerika ir ko ji verta. - Aš jums nieko negaliu padėti, - atsakė vice-konsulas su niekingos baimės išraiška veide.

Laimei viskas užsibaigė gana sėkmingai. Vienas mano draugas, rusų nacionalistas, kuris asmeniškai pažinojo Amerikos pasiuntinybės sekretorių politiniams reikalams, painformavo pastarąjį apie mano nesėkmes. Sekretorius pavedė mano bylą konsului Pringli, kuris labai puikus žmogus ir gerai supranta sovietų sąjungos vidaus padėtį. Po to be kliūčių gavau vizą ir 1 balandžio 1979 metais kartu su žmona Lidią išskridau į Romą.

Gavęs tokią pamoką supratau, kad Amerikos politikoje nėra visada idealu, jei jos teritorijoje (ambasadoje) sovietų saugumiečiai susisuko lizdą. Blogiausia ir, tur būt baisiausia, kad amerikiečiai tai žino, bet nieko nekeičia.

Susumuodamas visas man padėjusių žmonių pastangas, mano tėvo, Gražinos Kulikauskaitės-Paegles, Onos Lanienės, Antano Adomėno ir kitų, galiu drąsiai tvirtinti, kad be šių žmonių pagalbos nebūčiau išvykęs arba, kad mano išvykimas bū-

SANDAROS REDAKCIJA

Redaktorius: G.J. Lazauskas
Redaktoriaus pavaduotojai: P. Bružas,
E. Boreika, Ign. Andrašiūnas
Skyrių redaktoriai: Janė Bajerčienė,
B. Brazdžionis,

Redakcijos nariai: P. Venclova, Juozas Kapačinskas, K. Tautkus.
Redakcijos telefonai: (312) 927-4789
arba (312) 543-8198

SANDAROS ADMINISTRACIJA

Administratore: Edita Rimkienė
Ekspeditorius: Stasys Dagys
Administracijos telefonai:
(312) 927-4789 Pirmadienį, Antradienį ir Trečiadienį 10 val. - 12 val.
ir 1 val. - 6 val. p.p.
Kitu laiku, esant svarbiam reikalui, galima skambinti (312) 543-8198.

SANDAROS BENDRADARbiai

Dr. Alg. Budreckis, Alg. Budreckas, Jonas Bernotas, Vladas Bajerčius, Bronius Bajerčius, Aleksandras Chaplikas, Povilas P. Dargis, Alena Devenienė, Pearl Jasis, Ona Jonikienė, Alfonsas Giedraitis, Zigmąs Gura, K. Baltruokis, J. Krasinskas, Teodora Kuzienė, adv. Charles Kal, Jonas Kutra, M. Mackevičius, Vyta. Mačys, L. Obolėnas, P. Petrušaitis, Juozas Ruokis, Juozas Skeivys, A. Sukauskas, Vyta. Širvydas, P. Šulas, M. Tamulėnas, P. Turūta, Aras Vilkas, Jurgis Žilinskas, Viktor. Motušis, St. Paulauskas ir kt.
Fotografai: Ciprijonas Genutis, M. Nagys, Juozas Tamaševičius, V. Noreika.

TALKINTINKAI, kurie norėtų bet kuo prisidėti prie Sandaros darbų, prašomi pranešti red. ir adm. telefonais.

tų nukeltas į tolimą ateitį. Todėl esu tiems žmonėms vienodai dėkingas ir skolin - gas.

Mano kalboje minimos išvados ir tezės gali ne visiems būti priimtinos visu 100%, nes tai yra visų pirma tik asmeninė nuomonė, bet aš noriu tikėti, kad nors dalis jų ras atgarsį. Priešingu atveju, kam aš atvažiauvau į Ameriką? Arba dar konkrečiau. Kam aš atvykau į Amerikos lietuvių kongresą?

Pats aš dar visai neseniai išvykau iš Lietuvos, kurioje praleidau pusę man skirtą amžiaus. Manje dar neišdilo nei grėsmingi faktai, kurie lyg varpo dūžiai muša mūsų tautos likimą, nei nauji ir viltingi Pragiedruliai.

Metai, kuriuos praleidau lageryje ir kur susiformavo mano charakteris, buvo sunkūs ir alkani, tačiau ten suradau tikrus draugus ir ėmiau suvokti paslėptą reiškinių esmę. Galiu drąsiai tvirtinti, kad nuo to laiko prasidėjo gyvenimas, kuriame nebeliko vietos tuštiems žodžiams.

Lagerinis gyvenimas palieka didelį antspaudą ne tik pase, bet ir psichikoje, nes iš dalies, o kartais ir pilnutinai žmogui įvyksta vertybių perkainavimas ir laikino atskyrimo nuo amžino. Nes nebėgalu būti kalbų apie materialinių gėrybių išliekamą vertę, jeigu greta tavęs nuskustagalvio ir sulysusio stovi toks pat nuskustas ir sulysęs. Kas, kad jis buvo generolas. Nesvarbu, kad dar neseniai jį vadino profesoriu ir rašytoju. Svarbu, kas jis šiandien. Ar galima jam patikėti paslaptį? Ar nenubėgs ir neišduos už cigarečių pokelį?

Paskui, jau metams slenkant išsidirba pas kalinius 7 jausmas, kuris padeda iš karto pažinti žmogų jo pirmą pradėjus nuogybėje. Gal todėl dabar Lietuvoje saugumas bergždžiai ieško "Lietuvių katalikų bažnyčios kroniką" ar "Aušrą" ar kitą pogrindinę spaudą, rausdamasis lovose ir išvietėse, plėšdamas ir ardydamas kas jiems atrodo įtartina. Tačiau jau nebėgalu išardyti ir sudraskyti to, kas buvo tokiuose varguose sucementuota. Neapnykta režimo pravedamas melui ir terorui virto į kovą, kuri turi didelį moralinį pranašumą, nes tai gėrio kova su blogiu. Tai ne ideologijų ir socialinių sistemų kova, ne filosofinių koncepcijų ir religinių dogmų trintis, bet gėrio kova su blogiu. Idealizmo kova su cinizmu. Teisybės kova su melu. Dabartinė sovietinė sistema išeikvoja savo moralinius rezervus, nes teorijos ir praktikos nesutapimas, totalinė kontrolė, ir antinacionalinė politika įvedė ją į melo aklavietę.

Lietuvių išeivijos problemos man dar nėra visai aiškos, nes apie jas spręsti tik iš spaudos būtų labai neobjektyvu. Spaudoje laikas nuo laiko pasirodo nevisai emocionaliai išbalansuoti pareiškimai, o nuomonės vienu ar kitu svarbiu klausimu labai svyruoja. Tokiu atveju geriausi vaistai yra savikritika, žvilgsnis iš šalies. Jeigu pradeda rodytis, kad tik tu vienas teisus, o visi kiti klysta, reikia pats laikas prablauvėti. Lietuvių išeivija turi suprasti, kad į ją nukreiptos mūsų tautos akys, nes pagal išeivijos veiklą yra sprendžiama apie tautos potencijas laisvose sąlygose. Nemažonai kalbėti, bet būnant Lietuvoje, teko išklausti nemažai pikty atsiliepimų apie išeivijos veiklą. Žinoma tie kaltinimai išplaukia iš didelio noro, kad viskas būtų geriau, organizuočiau, operatyviau ir veiksmingiau. Kad nustotų lietuviai užgaulioti lietuvių, ir kiekviena proga, kai nuomonės skiriasi, vadinti vieni kitus Maskvos agentais. Iš to niekas nelaimi nei Petras, nei Jonas, o tie, kurie sodina į kalėjimus mūsų brolius ir seseris, tie, kurie pamynė mūsų tautos suverenitetą ir orumą.

Bet yra punktų, kuriuos išeivijos kritikai Lietuvoje nesąmoningai pamiršta. Amerikoje, kur valstybė nesikiša į savo politinę ir religinę veiklą, teoriškai yra labai plačios veiklos galimybės. Tačiau ji ne tik nesikiša, bet visiškai nepadedą, palikdama viską pačių žmonių valiai. Todėl dažniausiai atsitinka, kad viskas priklauso tik nuo megejiškos veiklos, nes žmonės visų pirma privalo aprūpinti save ir savo šeimas. Prioritetai dažniausiai atitenka ne organizacinei - visuomeninei veiklai, bet kovai už būvį. Todėl nenuostabu, kodėl taip dažnai svarbios rezoliucijos lieka popieriuje.

Tai nevisai supranta Lietuvoje, nes man dažnai tekdavo išgirsti nuomones, kurios diametraliai skirdavosi.

Pirmoji - viskas turi būti labai gerai ir nėra jokių problemų, nes laisvė visa negalima automatiškai padaro galimu.

Antra - nematyti jokių rezultatų, nes išeivija prarado realybės jausmą.

Abu neteisūs. Man atrodo, kad, nežiūrint visų trūkumų, išeivija daug daro ir nemažai padaro ir kad reikiamu momentu ji sugeba veikti dar operatyviau ir efektyviau.

Viskas pasaulyje keičiasi. Laikas ateina su naujais reikalavimais, politinė realybė diktuoja naujas sąlygas. Vienas tokių reiškinių - tai opozicija komunistiniams režimams komunistinėse šalyse. Lietuvoje ji pasireiškia gana plačiu mastu, kuris veda prie visuotinės - masinės psichologinės iškrovos, prie baimės jausmo praradimo. To baimės jausmo, kuris buvo įdiegtas Juozapo laikais. Kartu su baimė išnyksta ir bejėgiškumo jausmas. Žmonės pradeda suprasti, kad ir nuo jų daug kas priklauso. Nors aktyvių asmenybių nėra per daug, bet jos daro labai di-

(Tęsinys pusl. 3)

Apdraudy Agentūra

Tel.: 778-2233

Bell Realty & Bace Ins. Agency

Juozas Bacevičius

VALANDOS

Kasdien 9 - 8 val. vakaro
Šeštadieniais ir sekmadieniais
9 - 4 val. po pietų

6455 So. Kedzie Ave.

- Chicago, Ill. 60629

Didžiausias Kailių Pasirinkimas!

PAS VIENINTELĮ LIETUVI KAILININKA CHICAGO'JE

Ištaigos: 263-5826 Namų: 677-8489

NORMAN BURŠTEINA
185 No. Wabash Avenue
second floor
Chicago, IL 60601

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP. MARQUETTE GIFT PARCELS SERVICE

3333 So. Halsted St. Chicago, Ill. 60608.
Telef. 254-3320.
2501 W. 69th St., Chicago, Ill. 60629.
Telef. WA 5-2737.

Ivairių prekių pasirinkimas:
automobiliai, Motociklai, šaldytuvai,
maistas, doleriniai Certifikatai.
V. VALENTINAS

ŽVILGSNIS Į OKUPUOTĄ LIETUVĄ (TAŠA IŠ PUSL.2)

delį poveikį lietuviškai auditorijai. Daugelis nebesupranta, kas pasikeitė. Kodėl dar vakar už mažiausią kritiką kišo į kalėjimus, marino badu konclageriuose, kai šian dieną žmonės atvirai pasinaudodami užsienio spauda ir radiju, išsako savo neapykantą sistemai. Neapykantą, kurią suformuluoja pačio režimo surašytais įstatymais, tuo pačiu įvardydamiesi priešininkus į pasiutimą.

Tur būt, ne vienas čia sėdintis, skaitydamas lietuvišką spaudą, uždavęs sau klausimą - kaip išdrįso lietuviai pasirašyti peticiją dėl prievartinio Lietuvos inkorporavimo į imperiją? Keista? Taip, keista. Bet tame kaip tik pasireiškia toji jauna dvasia, kuri, gal būt, pakeis ne tik išeivijos, bet ir Lietuvoje gyvenančių lietuvių psichologiją, nes išeivija pilnai supras savo atsakomybę prieš tautą, vienu iš kritiškiausių laikotarpių jos istorijoje ir savo moraline, materialine ir kitokia pagalba neleis, kad ji paliktų izoliuota nuo vakarų viešosios nuomonės, o vėliau būtų visiškai užgniauzta.

Ta proga noriu čia paminėti du taurius išeivijos lietuvių, kurių idealizmas turėtų įkvėpti mus visus.

Pirmas iš jų - kunigas Kazimieras Kuzminskas, kurio pastangomis leidžiama "Lietuvių katalikų bažnyčios kronika" lietuvių, ispanų, anglų, prancūzų kalbomis. Iš savo pusės noriu jam padėkoti visų savo draugų vardu, kurie liko Lietuvoje, kurie kankinasi lageriuose ir kalėjimuose. Kunigas Kuzminskas daro labai reikalingą darbą, atiduodamas jam visas savo jėgas ir energiją. Mes pavieniai asmenys ir lietuviškos organizacijos privalome paremti jį moraliai ir materialiai.

Antras taurus asmuo - ponia Gajauskienė, gyvenanti Kalifornijoje, Santa Monikoje. Man teko su ja kalbėtis ir aš buvau nustebintas tos moters idealizmu ir didelio noro padėti savo bendrapavardžiui Baliui Gajauskui. Tikimės, kad jos pastangos pasieks tikslą ir ji nebus šaukianti tyruose.

Šiuo metu Lietuvoje pradeda rusifikacija liudija apie eilines pastangas įsmeigti peilį į nugarą. Man neaišku, ar rusifikacija yra iš anksto užplanuota akcija taip vadinamos "kūrybinės marksistinės-lenininės nacionalinės politikos vystymas" ar tik reakcija į suaktyvėjusias tautines, religines ir demokratines tendencijas. Gal būt, abi versijos teisingos, jau sprendžiant iš to, kad be rusifikacijos neįmanoma pilnai suvienyti imperiją. Nežiūrint pastangų, rezultatai neproporcingi idėtam darbui. Milžiniškos lėšos, laikas ir energija atsimuša į pasyvų, o kai kada ir aktyvų priešpatatumą. Tautinės nuotaikos, o iš jų nuotaikų susikristalizavusi tautinė sąmonė yra sudėtingas ir dinamiškas mechanizmas.

Todėl Kremliaus ideologams ne visada pasiseka padaryti tai, ką jie buvo užsplanavę. Todėl ir eilinis rusifikacijos vėjus daugiau paremtas "gerais" partinių boserų norais, negu galimybėmis. Norėčiau tikėti, kad ši kartą imperialistinė politika nepasieks savo tikslo. Tam prieštarauja iš dalies pačių parašyti policiniai įstatymai, kurie piliečių registraciją apriboja darbo jėgos migravimą, ir rusų tautos gimimų skaičiaus mažėjimas. Tačiau pati svarbiausia garantija, kad lietuviai nebus surusinti, jų pačių vidinis pasipriešinimas ir istoriškai suprata atsakomybė už savo tautą ir jos ateitį.

Trumpoje kalboje neįmanoma paliesti visus rūpimus klausimus. Be to, ne į visus jaučiuosi vienodai kompetentingas atsakyti. Bet vieno svarbaus klausimo negaliu nutylėti. Dar būdamas Romoje girdėjau, kad jis sukėlė didelius ginčus ir skaldymąsi.

Tai liečia keliones į Lietuvą. Noriu tuo klausimu pasakyti savo bešališką nuomonę. Mums nereikia aiškinti, kokia dabar Lietuvoje valdžia. Mes visi suprantame, kad Lietuva yra tik sovietinės imperijos provincija, kurios gyvenimas diriguojamas iš Kremliaus. Visi žino, kad mūsų tauta yra pavergta, rusinama, apiplėšiama ekonomiškai, kultūriškai ir dvasiškai. Mes nepamiršome, kad tūkstančiai mūsų brolių ir seserų žuvo miškuose, mirties lageriuose ir kalėjimuose. Mes esame liudininkai, kad šimtai tūkstančių, lyg biblijos laikų žydai, išsisklaidė po pasaulį.

Mes to niekada neužmiršime.

Tačiau nepamirškime ir to, kad dar didelė dalis mūsų brolių ir seserų liko tėvynėje. Grįžo tremtiniai iš Sibiro. Lietuviška šneka skamba Klaipėdoje ir Vilniuje, lietuviški artistai, sportininkai ir mokslininkai garsina mūsų tautos vardą.

Nežiūrint visų pastangų, kurias dėjo okupantas, Lietuva yra gyva. Visa tai reikia pamatyti, norint pajusti ir suvokti savo tautos potencialus. Todėl labai dažnai į lankytojus iš užsienio yra žiūrima su panieka ir pajuoka, nes jų veiduose atspauda per daug baimės ar euforijos. Vieniems vaidenasi kraujo istroškę enkavedistai, kiti visur mato smėliu išbarstytus takelius, tikrovė dažniausiai būna pilka. Žinoma, jie nepamatys etapuojamų kalinių ir uždarytų teismų, tačiau bendraudami su giminėmis ir naujais pažįstamais, sužinos apie Lietuvą daugiau. Daugiau gero ir daugiau blogo. Jie pamatys daug girtų, bet turės progos įsitikinti lietuvišku darbštumu ir skeptišku optimizmu, pamatys jų meilę savo kraštui.

Tokia yra važdavimų į Lietuvą logika. Todėl nekaltinkime tų žmonių, kuriuos tėvynės ilgesys traukia pamatyti ir išgirsti. Daugelis argumentuoja, kad atvažiuavę turistai į Lietuvą palieka daug pinigų užsienio valiuta, kurią okupantas naudoja savo galybei didinti. Tame yra daug tiesos, bet ta valiuta, kuria jis ten palieka yra tik lašas jūroje, palyginus su ta pagalba, kurią sovietų sąjungai teikia vakarai grūdais, technologija ir kreditais.

Suprantama ir tai, kad vietinė valdžia stengiasi tas keliones panaudoti savo propagandiniams tikslams, leisdamis aplankyti tik tas vietas ir susitikti tik su tais žmo-

Tęsinys 44

Šitas garbingas sugrąžinimo arba "atsteigimo" darbas tęsis per visą 1 000 metų. Ta mums paliudija (Apreiškimo, 20:6) Išganytas ir Šventas yra tas, kuris turės dalies pirmame prisikėlime iš Numirusių, ant tokių antroji mirtis neturės valios, bet jie bus Kunigai Dievo bei Kristaus, ir su juomi karaliaus 1,000 m. Kristaus antrame čia buvime, tas darbas bus vykdomas ant žemės.

Apaštalas Petras kalbėjo apie tai. (Darb. Apaštolu, 3:19-23). Todėl darykite atgailą ir grįžkite, kad jūsų nuodėmės būtų išdildytos, kad ateitų nuo Viešpaties veido atgaivinimo laikai, ir kad jis siųstų jums apskelbtąjį Jėzų Kristų, dabar Jis turi paimti dangų, iki visų dalykų atnaujinimui, apie ką yra kalbėjęs Dievas nuo amžių savo Šventųjų Pranašų burna.

Kokia čia plačia prasme pranašystė "visų dalykų atnaujinimas". Kokios skirtingos Kristaus antrojo atėjimo pasekmės nuo tradicinio pasmerkimo, kuris turėjo ateiti po Jo sugrįžimo.

Edeno sode Dievas "atkreipė savo nugarą" į savo žmoniškų sutvėrimus, nes žmogus nepaklausė Jo Įstatymo.

"Dievo maloningume yra gyvenimas." Pranašas sako, bet pasaulis parodo Dievo maloningumą dėl nuodėmės, lygiai kaip gelė neturinti saulės nei lietaus. Žmonės suvyto ir mirė.

- Didžiausias žemės drebėjimas užfiksuotas 1556 metais centrinėje Kinijoje, Shens provincijoje. Žuvo net 850.000 žmonių.
- Gyvename ypatingus laikus. Ekonominčių pranašystės ir tikrovė kažkaip nesutampa. Sakoma, balandžio mėn. prasidėjo recesija. Analizuodami padėtį, ekonomistai skelbė, jog tai tęsis ilgiau, negu buvo anksčiau numatyta. Priešingai jų pranašystėms rugpjūčio ir rugsėjo mėnesiais ūkinis gyvenimas rodė žymų pagyvėjimą. Krautuvėse jaučiamas gyvas judėjimas. Biznieriui tatau aiškina žmonių nepasitikėjimu pinigų, nuolatiniu pinigų vertės kritimu.
- JAV prezidentas Carteris, atsakydamas į Sovietų S-gos pasiūstą brigadą Kubon, pakartojo Gromyko melą, kad ji negresia JAV saugumui.

nėmis, kurie yra iš anksto numatyti. Tačiau kaip visuomet biurokratinėje mašinoje būna sutrikimu ir gedimu. Sovietų sąjunga nėra tokia ideali mašina, kaip laikrodinis, bet greičiau panaši į jaučiamą traukiamą vežimą. Todėl efektyvumas dažnai būna nedidelis.

Kiek dar laiko Lietuva temps sovietinį vežimą nėra aišku, bet ne mes vieni esame į jį įkinkyti. Vieną dieną jaučiai gali užsispirti ir vežimas sustos. Tačiau nedaryme prognozių. Prieš mūsų akis nuoga realybė. Pavojuje - rezervai, pavojuje - pati tauta. Be jos nebebus nei Lietuvos, nei lietuvių.

Pavojaus akivaizdoje žmonės pamiršta vaidus, vienijsi ir įgauna didesnę ryžtą. To aš noriu palinkėti Amerikos lietuviams. Ačiū už dėmesį.

DIEVO KARALYSTĖS ŽINIOS

Pažadėjimai bus įvykdyti. Nors Dievo nugarą buvo atkreipta prieš žmoniją daugiau kaip 6,000 metų, vienok Jis davė pažadėjimų apie būsimų laikų palaiminimus, be to, dar rengėsi įvykdyti ką Jis buvo žadėjęs.

Antras Kristaus atėjimas ir Jo Karalystės įkūrimas pažymi laiką, kuriuo šitie pradeda įvykti. Dėl to Petras sako mums, tuomet Dievas "atkreips savo veidą" į žmonijos šeimyną, ir kad to pasekmės "at eis atgaivinimo laikai".

Apaštalas sako, kad ateis visų dalykų atnaujinimo laikai, apie ką yra kalbėjęs Dievas nuo pasaulio pradžios visų savo šventųjų pranašų burna.

Žmogus prarado tobulą gyvenimą ant žemės. Kaipgi pasaulis galėtų būti sugrąžintas į dangų, jei jis niekad nėra ten buvęs?

Visi Šventieji Dievo pranašai pranašavo apie šias palaimintas dienas, kuriose bus atgaivinta dūsaujanti ir miršanti žmonija.

KAS IDOMA UJATĖS APIE TIESĄ, MES PRISIŪSIM V E L T U I K N Y G Ą - "Dievo Amžį Planas", 374 puslapių.
K r e i p k i t ė s šiuo adresu:

LITHUANIAN BIBLE STUDENTS
550 Sycamore Rd.
La Salle, Illinois, 61301

- Vienos viešbučio gaisre žuvo 26 asmenys, tarp jų 3 amerikiečiai.
- Popiežiaus viešnagės Čikagoje metu pas kard. Cody šeiminkavo 5 lenkės vienuolės.
- Lapkričio 22-25 d. d. Los Angeles įvyks lietuvių studentų suvažiavimas.
- Dail. Vytauto K. Jonyno parodos Vilniuje atidarymo progą LX. 27 d. jį pabučiavo Justas Paleckis. Sveikino visa eilė komunistų veikėjų. Atidarydamas Jonynas padėkojo komunistų partijai, gen. Petroniui ir kitiems.
- Toronto skautai rugsėjo 30 d. pagerbė visus 3 buvusius Lietuvos prezidentus.
- Užsitęsęs deryboms, Turkija pranešė, kad JAV bazės Turkijoje galės veikti iki 1980.1.9.
- JAV pardavė Egiptui 40 metų kreditą 1,4 mil. tonų kviečių ir miltų.

REMKITE "SANDARĄ"
ir visus tuos,
kurie skelbiasi S a n d a r o s
l a i k r a š t y j e

BALTIC BAKERY

4627 SOUTH HERMITAGE AVE Chicago, Illinois
Tel. LA 3-1510

2616 WEST 69th STREET Chicago, Illinois
Tel. 737-6784

Savininkas JUOZAS ANKUS

E U D E I K I S

DOVYDAS P. GAIDAS — GERALDAS F. DAIMID
Laidotuvių Direktorai

TRY S M O D E R N I Š K O S K O P L Y Č I O S

4330 South California Avenue

Telefonai: LA 3-0440 ir LA 3-9852

4605-07 South Hermitage Avenue

Telefonas — YArds 7-1741-2

MAŽEIK & EVANS

Laidotuvių Direktorai

6845 SO. WESTERN AVENUE

TRY S M O D E R N I Š K O S
AIR-CONDITIONED KOPLYČIOS

M A S I N O M S V I E T A

R E p u b l i c 7-8600 R E p u b l i c 7-8601

PETKUS

TEVAS IR SŪNUS

Laidotuvių Direktorai

MARQUETTE FUNERAL HOME

2533 West 71st Street

Telef.: G R o v e h i l l 6-2345-6

1410 South 50th Avenue, Cicero

Telef.: T O w n h a l l 3-2108-9

TRY S M O D E R N I Š K O S K O P L Y Č I O S

Aikštė Automobiliams Statyti

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai

PETRAS BIELJONAS

4343 S. CALIFORNIA AVE. Tel. LAfayette 3-3572

POVILAS J. RIDIKAS

3354 S. HALSTED STREET Tel. YArds 7-1911

STEPONAS C. LACK IR SŪNUS

(LACKAWICZ)

2424 W. 69th STREET Tel. R E p u b l i c 7-1213

2314 W. 23rd PLACE Tel. V I r g i n i a 7-8872

11028 SOUTHWEST HIGHWAY, Palos Hills, ILL 974-4419

PHILLIPS - LABANAUSKAS

3307 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-9401

JURGIS F. RUDMIN

3319 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-1188, 1189

VASAITIS - BUTKUS

1446 S. 50th AVE., CICERO, ILL. Tel. O L y m p i c 2-1003

TURIME KOPLYČIAS VIŠOJE MIESTO DALYSE

KAS NAUJO CHICAGOJ

ir mūsų lietuviškose apylinkėse

NAUJA ALTOS VADOVYBĖ

Clevelande, suvažiavime Amerikos Lietuvių Tarybą sudarančios centrinės organizacijos parinko šiuos asmenis į Altą 1979/1980 m. laikotarpiui:

1. AMERIKOS LIETUVIŲ ROMOS KATALIKŲ FEDERACIJA: Saulius Kuprys, Jonas Pabedinskas, kun. Kazimieras Puzevičius, dr. Jokubas Stukas, dr. J. Jerome ir Viktoras Naudžius. Į valdybą Dr. J. Jerome ir Viktoras Naudžius. Į išdą globėjus Jurgis Mikaila.

2. AMERIKOS LIETUVIŲ SOCIALDEMOKRATŲ SAJUNGA: Martynas Gudelis, Mykolas Pranevičius, Algirdas Pužauskas, Juozas Skorubskas, Bronė Spūdienė, Antanas Sukauskas, dr. Jonas Valaitis. Į valdybą: Juozas Skorubskas ir dr. Jonas Valaitis. Į išdą globėjus Antanas Sukauskas.

3. AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINĖ SAJUNGA: Vytautas Abraitis, Eugenijus Bartkus, Ona Biežienė, Teodoras Blinstrubas, Petras Bučas, Pranas Kašuba ir Aleksas Laikūnas. Į valdybą: Teodoras Blinstrubas ir Petras Bučas. Į išdą globėjus Vytautas Abraitis.

4. AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINĖ SANDARA: Antanas Andriulionis, dr. Vytautas Dargis, Alena Devenienė, Julius Kuzas Jr., Teodora Kuzienė, dr. Kazys Sidlauskas ir Grožvydas Lazauskas. Į valdybą dr. Kazys Sidlauskas ir Grožvydas Lazauskas. Į išdą globėjus Aleksandras Chaplikas.

5. SUSIVIENIJIMAS LIETUVIŲ AMERIKOJE: Aleksandras Chaplikas, Eufrozina Mikužaitė ir Povilas Dargis. Į valdybą Povilas Dargis.

6. LIETUVIŲ KATALIKŲ SUSIVIENIJIMAS AMERIKOJE: Thomas Mack, dr. Vladas Šimaitis ir Vytautas Yčius. Į valdybą dr. Vladas Šimaitis.

7. AMERIKOS LIETUVIŲ ROMOS KATALIKŲ MOTERŲ SAJUNGA: Julijana Rotsko, Emilija Vilimaitė ir dr. Aldona Rugienė. Į valdybą Emilija Vilimaitė.

8. LIETUVOS VYČIAI: Irena Sankus, dr. Leonardas Simutis, dr. Leonas Kriaučiūnas. Į valdybą dr. Leonas Kriaučiūnas.

9. ŠIAURĖS AMERIKOS LIETUVIŲ STUDENTŲ SAJUNGA pristatys savo atstovus vėliau.

10. LIETUVOS ATGIMIMO SAJŪDIS: Kasperas Radvila, Liudas Tamošaitis, Vytautas Jokubaitis. Į valdybą Kasperas Radvila.

11. VILNIAUS KRAŠTO LIETUVIŲ SAJUNGA: Juozas Lekas, Antanas Stanekus, ir Julius Pakalka. Į valdybą Juozas Lekas.

12. AMERIKOS LIETUVIŲ RESPUBLIKONŲ FEDERACIJA: Anatolijus Milūnas, Jonas Talandis, Aleksas Jankūnas. Į valdybą Aleksas Jankūnas.

13. AMERIKOS LIETUVIŲ DEMOKRATŲ LYGA: Stanley Balzekas, Jr. Jonas Nasvytis ir Rimas Mulokas. Į valdybą Stanley Balzekas Jr.

Visas suvažiavimas bendru nutarimu (at large) į valdybą išrinko kun. Adolfą Stašį.

BALF'o rudeninis vajuš

Kiekvienais metais spalio mėnesį, BALF'as vykdo savo vajuš. Čikagoje iškilmingas vajuš atidarymas įvyko š. m. spalio 7 d., Šaulių namuose. Salė prisirinko pilna vajuš aukų rinkėjų ir aukotojų. Susirinkimą pradėjo Čikagos BALF'o apskrities pirm. Val. Šimkus, kreipdamasis į susirinkusius gražiu sveikinimo žodžiu. Pirmininkauti pakvietė J. Jasaitį, sekretoriauti dr. B. Motušienę, į garbės prezidiumą: centro v-bos vicep. kun. A. Trakį, ALT'o centro v-bos vicep. T. Blinstrubą, Šaulių V.D. rinktinės pirm. Vl. Išganaitį, direktorę A. Daukuvienę, Pensininkų klubo pirm J. Skeivį, A. Stankų kaip vieną seniausių BALF'o darbuotojų, ir kun. F. Kireilį, kuris sukalbėjo invokacija. Centro v-bos pirm. M. Rudienė išvykus į 35-rių metų BALF'o sukakties minėjimą Clevelande, jos vardu sveikino vicep. kun. A. Trakį. Gen. Konsulė J. Daužvardienė sveikino raštu. ALTos v-bos vicep. T. Blinstrubas savo žodyje pažymėjo, kad BALF'ą įkūrė ALT'ą ir kad BALF'e yra susirinkę patys tikrieji patriotai, ką valdžiai parodo baltininkų darni, vieninga veikla. Pranešimus apie skyrių veiklą padarė skyrių pirmininkai. Organizacijų atstovai prie savo sveikinimų pridėjo po didesnė sumelė aukų, kurias priėmė direktorė A. Daukuvienė. Apskrities v-bos išd. B. Andriukaitis pranešė apie šių metų pajamas. Visi pinigai yra perduodami centro valdybai šalpos tikslams. Užbaigos žodyje pirm. Val. Šimkus jautriai padėkojo spaudai ir jos atstovams, radijo valandėlių vadovams, garsinantiesiems BALF'o šalpos veiklą, aukų rinkėjams ir aukotojams. Nuoširdžiai padėką pareiškė už šio ir kelių praėjusių vajuš globą Midland Taup. ir Skol. B-vės prezidentui F. Žogui, kuris, kaip vajuš globėjas parūpina vaisius vajuš atidarymo ir uždarymo progomis, ir kvietė Midland bendrovėje laikyti santaupas. Taip pat reišė viltį, kad aukotojai BALF'o šalpai bus dosnūs ir šilgai sutiks aukų rinkėjus.

Pereitais metais Čikagoje ir apylinkėse buvo surinkta 36,000 dol. Kadangi siunčiamu į užjūrus siuntinių kainos labai pakilo, tai derinantys prie infliacijos sąlygų, šiemetinės aukos turėtų prašokti pernykštes.

Susirinkimas baigtas Lietuvos himnu. Toliau visi sotinosi vajuš globėjo parūpintomis vaisėmis ir išsiskirstė ryžtingai nusiteikę padėti savo varge esantiems broliams ir sesėms. B. M-nė.

AUKOS "SANDAROS" SPAUDOS FONDUI

\$ 100.00	Dan Jakomas, Miami, Fla.
\$ 65.00	Dr. J.A. Valantiejus, New Buffalo, Mich.
\$ 50.00	Stanley Naudjunas, So. Boston, Mass. (Skyrė Sophie Strokas St. Naudžiūno atminimui)
\$ 25.00	Mr. & Mrs. Alex Lalas, Sun City, Arizona.
\$ 25.00	Alena Devenis, Santa Monica, California

\$ 23.00	Regina Cirpulis, Houston, Texas
\$ 20.00	Paul Dargis, Pittsburgh, Pa.
\$ 20.00	Stanley Kaslas, Willow Sp. Ill.
\$ 18.00	L.J. Stasiulis, No. Miami Fla.
\$ 13.00	V. Kačinskas, Chgo. Ill.
\$ 13.00	J. Zbrauskas, Chgo. Ill.
\$ 13.00	H. Navakauskas, Covington, R.I.

Po \$ 10.00

Viktor Kozica, Chgo. Ill.; E. Grail, Chgo. Ill.; Frank Šavickas, Chgo. Ill.; Adam Macarus, Hager Shores, Mich.; Regina Cirpulis, Houston, Texas; P. Tarnauskas Patterson, N.J.; Nadas Rastenas, Baltimore, Md.; Rose Sugzda, Halifax, Ma.; Paul Petraitis, Torrence, Cal.; J. Talandis, Olymoia Fields, Ill.; Mary Neberieza, Chgo. Ill.; Antanas Pikužis, Chgo. Ill.

\$ 9.00	M. Dimgaila, Union Pier Mich.
\$ 8.00	A. Karaliūnas, Cicero, Ill.
\$ 8.00	J. Sacauskas, Chgo. Ill.
\$ 8.00	Ant. Juozevičius, Chgo. Ill.
\$ 8.00	Frank Baldauskas, Cuy. Falls, Ohio

\$ 7.00	Jonas Šabanas, Chgo. Ill.
\$ 7.00	J. Tamašauskas, Putnam, Ct.

Po \$ 6.00

J. Gedmintas, Los Angeles, Cal.; Pat Gribin, Chgo., Ill.; Liuda Klausas, Chgo. Ill.; G. Mališauskas Chgo. Ill.; T. Briškaitis, Melrose park, Ill.; F. Mackevičius Hot Springs, Arl.;

Po \$ 5.00

Juan Leonikis, Chgo. Ill.; Dr. L. Kriaučiūnas, Palos Park, Ill.; C. E. Palonis, Calimesa, Cal.; Jonas Kavaliauskas, Chgo. Ill.; St. Stogis, Joliet, Ill.; Dr. St. Budrys, Chgo. Ill.; Dr. Kazys Sidlauskas, Chgo. Ill.; Pranas Lukas, Chgo. Ill.

Edward Pikelis, Chgo. Ill.; Bruno Klemka, Oak Lawn, Ill.; Stanley Adomaitis, Willow Springs, Ill.; Simas Kvecas, Santa Monica, Cal.; N. Nivinskas, Hartford, Conn.; Frank Šestokas, St. Petersburg, Fla.; Joseph Ramonas, Gilbertville, Mas.; Ant. Gargasas, Cleveland, Ohio; Eleonor Bartkus, Chgo. Ill.; M. Heckathorn, Chgo. Hgts Ill.; Doris Yorkman, Costa Mesa, Cal.; Jonas Kodis, Hartford, Conn.; Chas. Bukaveckas, Miami, Fla.; Jonas Stankus, Chgo. Ill.; Pranas Kaminskas, Chgo. Ill. Ted Kazimieraitis, Chgo. Ill.; Anna Gushas, Hot Springs Ark.; Edward J. Man kus, Chgo. Ill.; Irene Petrauskas, Burbank, Ill.; Lucille Sakalas Hot Springs, Ark.; Antanas Sukauskas, Dearborn, Mich.; Bene Viksraitis, Chgo. Ill.; Michael Karaitis, N. Redington Beach, Fla.; Josephine Gulbin, Chgo. Ill.; Pijus Zalniss, Chgo. Ill.; Paul Žumbakis, Chgo. Ill.; V. Lukas, Newark, N.J.; Joseph Krasinskas, Worcester, Mass.; Fr. Mozuraitis, Chgo. Ill.; Alex Gylis, Olympia, Wash. \$ 4.00 Bruno Nekrasas, Miami, Fla. \$ 4.00 Kazys Miklus, Great Neck, N.Y.

Po \$ 3.00

Prof. J. Žilevičius, Chgo. Ill.; Antanas Kalvaitis Chgo. Ill.; Walter Simonaitis, Chgo. Ill.; Andrius Naujokas, Chgo. Ill.; P. Venclova, Chgo. Ill.; John Paulius, Chgo. Ill.; Antanas Lankutis, Lemont, Ill.; Della Kirkilis, Chgo. Ill.; George Borchert, Hot Springs, Ark.; Chas. A. Beacham, Chgo. Ill.; Anastazija Valancius, Chgo. Ill.; Ann Vysther, Valparaiso, Ind.; Kazys Bielskis, Chgo. Ill.; Mary Sutkus, Lake Bluff, Ill.; Alfonso Sudentas, Westfield Mass.; Natalia Masaitis, Westfield, Mass. John Sastavickas, Brockton, Mass.; Stasys Kemzura, Brockton, Mass.; Anthony Sakalis, Worcester, Mass.; Ann Aukers, Chgo. Ill.; Anna Young, Pittsburgh, Pa.;

(Taša sek. numeryje)
Visiems labai dėkojame.

LIETUVIŲ TAUTINĖSE KAPINĖSE parduodami trys lotai (vienoje vietoje) prieinama kaina. Skambinti šiuo telefonu: (312) 476 - 7548.

FOR SALE

3 Adjoining Lots, Lithuanian National Cemetery, Reasonable Price. Phone (312) 476 - 7548.

MIAMI, FLORIDA

Šie metai čia nepasižymi sklandžiu darnumu. Pirmiausiai klubo vadovybė panūdo organizacijas rūšiuoti salės poreikiuose - imdama už salę skirtingą atlyginimą.

Nusisekusi Šaulių kuopos gegužinė Stongvilų sode neiššaukė per daug aštrių pokalbių. Po gana santūrių pasisakymų klubo susirinkime prieita išvados, kad grynai organizaciniai susibūrimai ne klubo patalpose, nėra peiktini ar klubo poreikius apėinantys.

Atslūgstant įtampai, šauliai buvo nutarę su Tautos Sventės minėjimu prisiiderinti klubo salę. Tačiau nelaukai nutarimas pakeistas į rugs. 8 dieną kuopos susirinkime privačiuose namuose Miami Beach, minėjimas praveistas. Sekmadienį rugsėjo 9 d. Tautos Sventės minėjimą pravedė ir klubo vadovybė savo salę, o ir bažnyčioj lietuviškais pamaldomis.

Kadangi tą šeštadienį (rugsėjo 8 d.) šauliai išsamesnės susirinkimui dienotvarkės neturėjo, buvo pagrindiniai pasvarstytas klausimas, kokios tvarkos šauliai turėtų laikytis rengiant bendrines šventes. Nutarta, kad tokias šventes ruošiant Miami ar artimuose priemiesčiuose pirmiau reikia pasitarti su klubo vadovybe.

Rugsėjo 11 d. klubo susirinkime pasitvirtino skildusios kalbos apie klubo vadovybės nutarimą, kad 1980 m. Vasario 16 minėjimą ruošiant Altai salė nemokamai nebus duodama, su teise paruošti dalyviams pietus, iš kurių pelno pagal seną paprotį padengiamos programos parengimo išlaidos. Tuo nutarimu Altai leidžiama tik rinkti aukas, o klubas savo naudai paruošia pietus ir dar pasisamdo orkestrą ŠOKIAMS (tarytum dabar Vasario 16 būtų vien džiazgsmo diena). Nutarime neminimas minėjimo programos paruošimas: kas ir iš kokių lėšų programai ruošti išlaidas turėtų padengti. Tokiai padėčiai susidarius, Alta savo susirinkime rugsėjo 23 d. nutarė prašyti leisti pilnai sale naudotis už nustatytą atlyginimą. Tokiu būdu klubo numatytieji šokiai bent liktų atsiję nuo minėjimo, nors ir nevisai besiderintų su Vasario 16 minėjimo orumu. Dabar nebetinka čia džiūgauti, kai okupuotoj Lietuvoj ir Sibire esantieji lietuviai tokios formos išraiškoms nebegali pasinaudoti. Petras Šilas

SANDAROS GEGUŽINĖ

Sandaros gegužinė spalio 7 d. buvo labai sėkminga. Dėkojame visiems už visokeriopą paramą ir atsilankymą. Platesnis aprašymas bus kitame numeryje.

SĖJA

TAUTINĖS, DEMOKRATINĖS MINTIES ŽURNALAS

Prenumerata: 4 dol. metams.
NAUJAS redakcijos ir administracijos ADRESAS:
3346 West 65th Place,
Chicago, Illinois, 60629

Redaguoja redakcinė kolegija.
Leidžia Varpininkų Leidinių Fondas.
VLF nauja valdyba: Edvardas Boreiša, Elena Rūkienė, Titas Briškaitis.

SOPHIE BARCUS RADIO ŠEIMOS PROGRAMOS

ALDONA ir dukra SOFIJA DAUKAI

IŠ WOPA 1490 KIL. AM

Lietuvių kalba: kasdien nuo pirmadienio iki penktadienio 3:00 - 3:30 val. po piet.
Šeštadieniais ir sekmadieniais nuo 8:30 iki 9:30 val. ryto.

7159 South Maplewood Avenue

Tel.: HEmlock 4-2413

CHICAGO, ILLINOIS 60629

ŠIMAITIS REALTY

INSURANCE • INCOME TAX • NOTARY PUBLIC

2951 W. 63rd Street

Office — 436-7878

Res. 476-5633

CHICAGO, Illinois 60629

VLADAS SIMAITIS, J. D.

Registered Broker

NAUJA LIETUVIŠKA RADIO PROGRAMA

"LIETUVOS AIDAI"

Veda Kazė BRAZDŽIONYTĖ

KASDIEN nuo pirmadienio iki penktadienio
9 val. vakare

Visos laidos iš WOPA 1490 AM BANGA.

ST. PETERSBURGE: 5:30-6.00 vakare

WTIS 1110 AM BANGA.

Adresas: 2646 West 71-st St.

Chicago, Ill. 60629. Tel. 778-5374.

ENGLISH
section

LITHUANIA'S JEWS

DR. JUOZAS PRUNSKIS

AND THE HOLOCAUST

Part 4.

Among the top NKVD personnel in Kaunas 50% were Russians, 40% Jews and 10% Lithuanians. A Jew, Chaimas Alperavičius, became Minister of Industry; Dr. Koganas—Minister of Health; Elaja Bilevičius became Commissar of Food Production; Adomas Meskupas—Manager of Agriculture in Lithuania; Epsteinas—director of the Lithuanian Agricultural Association—Lietūkis; Blochaitė, Salanskis and Zimanas were made members of the Supreme Lithuanian Tribunal; Joffe became superior of the officials of the State's Attorney office. Of the five directors of the state attorney's office in Lithuania four were Jews. In general—the number of Jews in Soviet Lithuania's administration became disproportionately large. Moscow appointed a Jew, Gladkov, as supreme commander of the NKVD in Lithuania, which accounted for a great number of Jews in the NKVD in Lithuania. Especially active was E. Rozauskas. His signature was affixed to the orders of arrest of very large numbers of Lithuanians.

Many Jews received assignments as political instructors in the Soviet army in Lithuania: Meir Chaimovic, Mordechiel Goldman, Mauša Gold, Chaim Levinvič, David Rest, Osia Raplan, Josif Levinson, Icik Bikovski, Leiba Zamelan, Bencijon Gurvič, H. Mendelevič, Icik Šapiro, Geisach Gantovnik, Noj Raplan, Elija Gertner, Naum Krupenik, Leja Rozenberg, Dimitrij Gelpen, Arijas Rozenberg, David Levinstein and many others.

Israel Prime Minister Menachem Begin, in his memoirs "White Nights" writes that his interrogator in Lukishki prison, in Vilnius, was a Jew in the service of the NKVD.

We have many instances where Lithuanians were severely interrogated and even tortured by Jewish interrogators. This was the case with a student, Pranas Neimanas, who was interrogated by Abramovičius in the Kaunas jail. Chaim Aizenas was decorated for his service to the Communist Party in Lithuania. The assistant to cruel Commissar Gladkov was

a Jew, Bykov. Jonas Vanagas had Jewish interrogator, Bloch, in the Kaunas prison. A Jew, Dembo, during the 1940/1941 Soviet occupation compiled a list of the followers of Voldemaras. Finkelstein helped compile a list of Trotskyites and socialists who were to be arrested. Pranas Neimanas was brutally interrogated by him.

Gutman is accused of taking part in the massacre of 73 Lithuanians in Rainiai forest. A Jew, Kerbelis, was trained to use torture during interrogations. Judith Komodaitė took part in preparing a list of Christian Democrats who were to be arrested. Krastin helped to prepare a list of persons who should be arrested during the night of July 11/12, 1940. Michelis Kromas denounced students A. Mikita and Jonas Rykas, who were jailed in Utena. A student, Leibovic, was an agent of the NKVD and beat the Rev. A. Zvinklis during interrogation.

In Žemaičių Kalvarija Margolinas helped to prepare a list of persons for deportation from Lithuania. Beras Mauša Perskis arrested Lithuanians in Kretinga; among whom was O. Žadvydas. Singeris took part in arrests of Lithuanians who later were deported to Siberia. In Kretinga T. Šeras took part in the torture of student Pronskus. Šermanas, working as a KGB agent in Saldutiškis, arrested J. Bliudžius, St. Stašinskas, A. Venslova, K. Stundzius and K. Žiemys. They were jailed in the Lukishki prison in Vilnius. Todesas informed on people who should be arrested in Panevėžys. (From the files of The Lithuanian American Council). The list of Jews who took part in the activities of the NKVD during the Soviet occupation is long. We have to admit, however, that some Lithuanians also collaborated with the NKVD. Another fact—among thousands of people who were deported to Siberia there were also a few thousand Jews. On the other hand certain Jews of Kaunas were attendants during the mass deportations to Siberia.

an English section of varying value and middling success. Al Samolis of Danville, Colo. wrote: "Enclosed is my check for one more year's subscription, possibly, the last, unless Lietuvių Dienos shows a little more life. As it is now, it is a publication for old people about old people, too old to do anything about the future of the new generation. Let's seek out younger Lithuanians, active in sports, politics, military and industry from all over the world. Let's make the younger generation feel proud of being Lithuanians. Please don't print pictures of old people sitting in old church halls, listening to another old person talking about experiences in Lithuania way back when."

-o- -o- -o-

Naturally, the young tend to be somewhat impatient with the old, forgetting that these old were at one time young and building for their younger generation, as the present young generation is building for younger generations to come. However, Al Samolis has a point. The editor of Sandara, G. J. Lazauskas, is also the managing editor of beautifully printed bi-monthly journal Industrial Management published by the Industrial Management Society. No doubt, he could well manage a lively English section in the Sandara, provided he received suitable material from dedicated young American Lithuanians who cling to their ethnic roots and have creative urges to do something for the "old sod" - the "šiaudinė Bakūžė" under whose thatched straw roofs arose the present Lithuanian nation, nobly fighting for a place in the sun.

Vytautas Širvydas
Member Sandara Literary Committee

Aba Gefen in his book "Unholy Alliance" (second printing 1975, published by Express Printing, p. 54) says that a Jew was in charge of the Soviet police group that came to his room. In the same book (p. 61) Gefen admits that he submitted to the Soviet authorities a list of approximately one hundred Lithuanians. "That same night the Russians, using the addresses that I had supplied and myself accompanying them, rounded up forty men, who were taken to Alytus prison" (p. 61-62).

The arrests, tortures during interrogations, taking part in deportations were the reasons why some irresponsible Lithuanians with criminal inclinations later took part in actions against Jews during the occupation by the Nazis.

To Be Continued

ON THE LITHUANIAN WAVE LENGTH

The summer saw a convention of young Lithuanians from all over the world in Europe under the umbrella of a Congress of the World's Lithuanian Youth Association. Over two hundred Lithuanian young people had a grand time, at senior's expenses, beginning with an exhilarating camp near London, a beautiful concert in London, and winding up with public sessions and a variety of informative lectures in West Germany. Missing were any kind of representatives from present day Lithuania, where over a million young people of varying ages, education and experience are carrying the nation forward to a more rewarding future. At the World's Lithuanian Youth Congress, nobody mentioned them. The Congress, also, produced no definite answer to the question hurled by John Volpe at a recent gathering of American Italians: "Who, where and what are we? The leaders of the Lithuanian youth have, it seems, some hard intellectual spade-work to do. Business before pleasure."

Another grand Congress of Lithuanians was the 11th Convention of the Lithuanian Academy of Sciences (Lietuvių katalikų mokslų akademija) which held 3-day sessions at Chicago. There were lectures galore, mostly on historical subjects, but less on religion, philosophy or the humanities. The agenda neglected an item of some importance to American Lithuanians in general, and Catholics in particular, namely, the present condition and the future of the American Lithuanian Catholic Archives, better known under its Lithuanian initials as ALKA (Amerikos lietuvių katalikų archyvas).

These archives, now numbering over 60,000 (publications, art objects, folk handicraft, amber and wood carvings, etc.) began to be assembled in 1922 by an enthusiast, Rev. Francis M. Juras, while pastor of the Lithuanian parish at Law-

Algird & Irene Budreckas, 2742 W. 43rd st., proudly display prize cucumbers grown in the backyard. The one held by Mr. Budreckas measured 19 1/2 inches in length. The couple have been residents of Brighton Park for over 30 years, while Mr. Budreckas has been a real estate broker for over 28 years. Brighton Park Life, Chicago.

rence, Mass. After retiring from pastoral duties, he built at his own expense in 1965 at Putnam, Conn. a building to house them and in 1978 enlarged it so now it has 8,800 sq. ft. capacity. Feeling the oncoming old age, Father Juras in 1974 turned over the entire property to the Lithuanian Catholic Academy of Sciences, which passed the matter in silence at its 11th convention in Chicago.

The Academy incorporated itself in the State of Connecticut to be able to take care of legal matters and a special committee was created to raise the necessary expansion funds. It raised over \$50,000 toward the required \$80,000 goal. The pressing need of ALKA at the present moment is to secure enough donations to cover the expansion debt and to employ a full-time specialist librarian to begin cataloging the immense ethnic riches. The upkeep of ALKA is now an obligation of honor to all American Lithuanian Catholics, if not of all American Lithuanians, since ALKA has long ceased to be a sectarian depository of cultural items of the Lithuanian people, particularly of American Lithuanians.

Vytautas Širvydas

Looking for books about Lithuanian in English? Write to:

Lithuanian Days Bookstore
4364 Sunset Boulevard
Los Angeles, CA 90029

LITUANUS

\$ 10 per year

LITUANUS

6621 S. TROY ST.

CHICAGO, ILLINOIS 60629

LITUANUS Quarterly Journal of Arts and Sciences, the only ENGLISH language publication, represents the free-world viewpoint on the Lithuanian question.

Mieli SANDAROS skaitytojai ir bendradarbiai!

Skaitytojų ir Sandaros administracijos patogumui, apačioje čia dedame atkarpą, kurią užpildžius prašome prisiųsti Sandaros administratorei p. Editai Rimkienei, kas dar nėra susimokėjęs už laikraštį. Taip pat prašome surasti ir naujų skaitytojų. Už jūsų malonų atsiliepimą ir SANDAROS parėmimą būsim labai dėkingi.

Visos aukos skelbiamos Sandaroje. Jei jūsų adresas pasikeitęs, tai prašome pranešti mums ir seną, ir naują adresą.

Siųsti šiuo adresu: SANDARA, 840 West 33 rd Street, Chicago, Ill, 60608

Siunčiu SANDAROS METINĘ PRENUMERATĄ..... 7 dol.

Siunčiu auką SANDAROS SPAUDOS FONDUI..... dol.
Iš viso..... dol.

MANO PAVARDĖ.....

ADRESAS;.....

TEVYNĖS MYLĖTOJŲ DRAUGIJOS SEIMAS

TMD suvažiavimas įvyko 1979 m. spalio 14 d. Clevelande, Hollenen viešbutyje.

Išrinkta nauja TMD Centro valdyba: pirm. Gertruda Dargis, sekr. G.J. Lazauskas, išd. Aleksandras Chaplikas, vicepirm. - dr. Alg. Budreckis, Povilas Dargis, Dr. V. Dargis, Alena Devenienė, M. Gudelis. Išdo globėjai: Antanas Andriulionis ir E. Lazauskienė. (Smulkesnis aprašymas bus sekančiame numeryje).

Istoriniai Padavimai

DR. JONAS BALYS

Kaip Pastatė Bukonių Bažnyčią ir Karčiamą

Bukonių bažnytkaimio žemė kadaise priklausė Bukonių dvarui. Prieš šimtą su viršum metų Bukonyse, kur dabar stovi akmeninė bažnyčia, stovėjo nedidelė medinė bažnytėlė. Kartą Bukonių dvaro ponui Oponui (raštuose Hoppen) prisipažnavo, kad po viena jo namo kerte yra paberta daug pinigų. Per sapną jam kažkas (tur būt, angelas) liepė pinigus iškasti ir pastatyti mūrinę bažnyčią. Oponas pinigus išsikasęs ir pasistatęs už juos Bukonių dvare sau mūro rūmus ir netoli bažnyčios mūrą karčiamą. Kita kartą per sapną vėl kažkas liepė jam statyti bažnyčią ir pabaręs už tai, kad jis ne tam reikalui sunaudojo rastus pinigus. Tada Oponas, nebeturėdamas pinigų mūrinei bažnyčiai statyti, nutarė statydinti akmeninę bažnyčią. Mat, akmenų turėjo savų, o visą darbą atliko baudžiauninkai. Taip išdygo dabartinė akmeninė, iš abiejų pusių tinkuota, bažnyčia. Dvaro rūmai Bukonių dvare dar tebėra, o netoli bažnyčios stovėjusi mūro karčiama jau nugriauta.

Bukonių bk., Panoterų v. Užr. VI. Raila, 1935. LŽV 650.

Antalieptės Vienuolyno Požemiai

Mano vyras Charsevičius Antalieptės vienuolyne ilgą laiką tarnavo šventiku. Čia jis pasimirė, mane palikdamas su dviem sūnais. Rusų valdžia man išrūpino pensiją ir davė nemokamą butą ir kurą vienuolyne. Štai kokį atsitikimą girdėjau iš savo vyro šventiko.

Dar prieš japonų karą gražią birželio dieną cerkvės sargas (rusiškai: psalomščik — mūsų zakristijonas) išnešė iš cerkvės bažnytinis rūbus ir kilimus šventoriui, ir juos vedino saulėje. Nuo sodo pusės prisistatino prie jo aukštas vyras, ilgais rūbais pasirėdęs ir galvą juodu kapiuonu pridengęs. Kad ne kapiu šonas, sargas būtų jį palaikęs katalikų kunigui. Ateivis pasisveikino su sargu ir jam tarė: „Nori uždirbti tiek pinigų, kiek gali panešti?“ Sargas atsakė jam, kad esąs neturtingas, turįs didelę šeimyną, bet savo sąžinės neparduodas. Bet ateivis jam sakęs, kad iš jo reikalaujasi tik paslaptį išlaikyti, daugiau nieko. Tada sargas sutikęs jam padėti. „Man reikalingi dokumentai, kurie esą cerkvėje paslėpti dar tada, kada čia buvo bažnyčia. Įvesk mane cerkvėn ir iš vidaus užrakink duris, kad niekas neįeityt.“ Sargas įvedė ateivį cerkvėn, užrakino iš vidaus duris. Ateivis paėmė iš jo raktą, įsidėjo sau kišenėn. Paskui jis iš kišenės ištraukė juodą šilkinę skarelę ir aprišo sargui akis, kad nematytų. „Taip reikia!“ — tarė sargui, rišdamas skarą. Paskui ateivis paėmė sargą už rankos ir ėmė jį vedžioti po cerkvės vidų.

Vadžiojo ilgai įvairiomis kryptimis ir pasisukimais apie pusvalandį. Galop sustojo prie sienos ir ėmė kažką sienoje krapštyti, vis laikydamas sargo ranką. Pasigirdo geležies žlegėjimas ir atsidarė slaptos durys. Iš angos ėmė dvokti pelėsiai. Ateivis dar labiau suspaudė sargo ranką ir įvedė jį rūsin plačiais akmeniniais laiptais žemyn. Sargas jautė savo vadovo stiprią ranką. Skaičiavo laiptus: suskaičiavo daugiau šimto. Oras liko tvankus ir drėgnas. Kvėpuoti kaskart buvo sunkiau. Pagaliau suprato, kad eina lygiu koridoriu. Vėl atsidarė durys. „Dabar gali akis atristi“, — tarė jam vadovas, paleisdamas jo ranką. Sargas atriškė skarelę ir pamatė, kad stovi nedideliame kambaryje. Prie sienos buvo nedidelis, bet gražus altorius. Ant jo degė dvi storos vaškinės žvakės: jas vadovas buvo uždegęs. Žvakių šviesoje sargas įžiūrėjo dailų Panelės švenčiausios paveikslą. Dievo Motina ant rankų laikė Vaikelį Kristų. Paveikslas buvo meniškai atliktas. Prie antros sienos stovėjo aukšta lentyna, pilna prikrauta storų knygų odiniais viršais. Buvo daug sudėta susuktų į triubelę pageltusių popierių, perjuostų kaspinais, kurių galuose kabojo didelės vaškinės antspaudos. Prie trečios sienos stovėjo dvi didelės ąžuolinės skrynios, apkaltos geležiniais pagražinimais ir sutvirtinimais. Nepažįstamasis atvažė abiejų skrynių viršus ir parodė sargui, kas jose buvo. Vienoje skrynioje buvo sukrauti bažnytiniai indai, kielikai, kryžiai, monstrancijos, žvakidės, asotėliai ir kiti daiktai. Visi jie buvo gryno aukso ir papuošti brangiais akmenimis. Šiuos daiktus nepažįstamasis uždraudė paliesti. Antroje skrynioje buvo sidabriniai ir auksiniai pinigai, kaip stiklinės dugnas. Ant pinigų buvo iškalti kryžiai. „Iš šios skrynios gali imti tiek pinigų, kiek tik nori“, — paaiškino sargui palydovas. Prie sargą buvo sudėti milžiniški turtai. Ėmė jis rinkti auksinius pinigus ir dėti juos sau į kišenes. Iš susijaudinimo jo rankos virpėjo. Juk jis buvo turtingas ir jam nereikės senat-

tos. „Savo naudai vienus metus niekam apie šį įvykį nepasakok, pinigų niekam nerodyk, bet juos po vieną monetą keisk bankuose tikron valiuta, kad valdžia neatimtų didesnės dalies aukso. Per metus iškeisk visus pinigus ir įsigyk sau turtą“. Taręs tuos žodžius, ateivis padavė sargui raktą, paprašė atrakinti cerkvės duris, atsisveikino ir nuėjo sodo link po vienuolyno bityną. Daugiau sargas jo nematė. Sargas bankuose iškeitė visus auksinius pinigus, palikęs sau tik vieną monetą atsiminimui. Pasiluosavo iš tarnybos ir Dvinske (Daugpily) nusipirko žemės sklypą ir namus. Ėmė tvarkingai gyventi ir savo vaikus leisti mokslui. Apie minėtą įvykį niekas nežinojo, net mano vyras šventikas. Kartą po metų, o gal ir daugiau, mano vyras buvo Daugpily ir susitiko su buvusiu sargu. Tasai pakvietė šventiką pas save ir pavaišino, kaip brangų ir mylimą svetį. Vaisindamas papasakojo mano vyrui visą istoriją ir parodė likusį pinigą. Pinigas buvo rusiškas — caro Petro III-jo laikais kaltas. Iš mano vyro visą istoriją sužinojo rusų valdžia (vyras draugavo su „ispravniku“). Atsiuntė į Antalieptės cerkvę du inžinierius, kurie daugiau mėnesio ieškojo slapto rūsio, bet surasti jo neįstengė. Nepadėjo jiems beldimasis į sienas, nuėmimas grindų ir kruopštus statybos tyrinėjimas.

Naslė Charsevičius, Antalieptės vienuolynas. Užr. Aleks. Urbos, 1937 m. LTA 1048(125).

(Ištrauka iš dr. Jono Balio knygos "Istoriniai padavimai", išleistas Lietuvių Katalikų Spaudos Draugijos 1949 metais, Chicago.)

TRUMPAI IŠ VISUR

- Virginijoje spalio 10 d. iškrito 10 colių sniego. Nutraukus laidus, 200 000 namų buvo likę be elektros.
- Rytų Berlyne kariuomenės paradas priminė Hitlerio laikus.
- Lapkričio mėn. pradžioje gali nukristi satelitas "Pagasus"2.
- Pabėgęs Bolsoj teatro baletininkas A. Godunov, šoks American Ballet grupėje.
- Irane vis neramu, sprogdta bombos ir sužalojami naftos vamzdžiai.
- Graikija ir Sovietų Sąjunga pasirašė bendradarbiavimo ir technikos pasikeitimo sutartį.
- Izraelyje sklinda kalbos, kad JAV yra žydų tautos tėvynė, o Izraelis - žydų tautinės kapinės.

LAIŠKAI LAIŠKAI LAIŠKAI
Sandara
D.G. Sandaros Redaktorium,

Maloniai prašau atspausdinti pridėtamą Tėviškės Žiburiams atvirą laišką, kurių puslapiuose šis laiškas nerado vietos.

Su pagarba Petras Šilas

DIDŽIAI GREBIAMA TĖVIŠKĖS ŽIBURIŲ REDAKCIJA,

1979 m. rugs. 6 dieną, iš Elta-Press italų kalba, gegužės ir birželio-liepos mėnesių numerį, Tėviškės Žiburiuose duota plati ir turininga žinių santrauka. Paryškinti tikrai reikšmingi duomenys apie pavergtų lietuvių kančias ir nuoskaudas. Pažymėta, kad tokios žinios plačiai pasklinda italų tarpe - net ir po piežių pasiekia.

Visiems lietuviams ne tik džiugu, bet ir reikšminga, nes prisideda prie garsinimo pavergtos tautos skausmingo šaukmo. Išgirsta kiti - prisimename ir mes patys. Tačiau nerimą kelia, kad T.Ž. redakcija nutyli kas tikrumo Elta-Press leidžia. Tiesa, teigiama "Lietuvių informacijos tarnybos direktorius ir ITALIJOS LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS PIRM. mons. Vincas Mincevičius..." Juk Elta-Press žinias mons. V.M. tik redaguoja, o jas leidžia ir finansuoja Vlikas. Ir čia nieko bendro nėra nei su Bendruomene ar jos pirmininku. Kam tat tokiomis iluzijomis skaitytojus įtaigoti. Tiesa, esminis reikalas yra pačios žinios, bet VISTIEK svarbu ir tiesos skelbimas, ypač kai prasideda NENAUDINGI kėsiai prieš Vliką.

Su tikra pagarba Petras Šilas
1979 m. rugs. 20 d.

STATEMENT OF OWNERSHIP, MANAGEMENT AND CIRCULATION (Required by 39 USC 3685)			
1. TITLE OF PUBLICATION SANDARA	2. ISSUE DATE 10/18/79	3. DATE OF FILING Oct. 25, 1979	
4. FREQUENCY OF ISSUE BI-WEEKLY	5. NUMBER OF ISSUES PUBLISHED ANNUALLY 22	6. ANNUAL PUBLICATION PRICE \$7.00	
7. LOCATION OF HEADQUARTERS OR GENERAL BUSINESS OFFICES OF THE PUBLISHERS (Not printer) 840 W. 33rd St., Chicago, Ill.			
8. NAMES AND COMPLETE ADDRESSES OF PUBLISHER, EDITOR, AND MANAGING EDITOR			
PUBLISHER (Name and Address) Lithuanian National League of America, 840 W. 33rd St., Chicago, Ill.			
EDITOR (Name and Address) Grozvydas J. Lazauskas, 840 W. 33rd St., Chicago, Ill. 60608			
MANAGING EDITOR (Name and Address) Same			
9. OWNER (If owned by a corporation, its name and address must be stated and also immediately thereunder the names and addresses of stockholders owning or holding 1 percent or more of total amount of stock. If not owned by a corporation, the names and addresses of the individual owners must be given. If owned by a partnership or other unincorporated firm, its name and address, as well as that of each individual must be given. If the publication is published by a nonprofit organization, its name and address must be stated.)			
10. KNOWN BONDHOLDERS, MORTGAGEES, AND OTHER SECURITY HOLDERS OWNING OR HOLDING 1 PERCENT OR MORE OF TOTAL AMOUNT OF BOND, MORTGAGES OR OTHER SECURITIES (If there are none, so state)			
11. FOR COMPLETION BY NONPROFIT ORGANIZATIONS AUTHORIZED TO MAIL AT SPECIAL RATES (Section 3626, 3627, 3628, 3629, 3630, 3631, 3632, 3633, 3634, 3635, 3636, 3637, 3638, 3639, 3640, 3641, 3642, 3643, 3644, 3645, 3646, 3647, 3648, 3649, 3650, 3651, 3652, 3653, 3654, 3655, 3656, 3657, 3658, 3659, 3660, 3661, 3662, 3663, 3664, 3665, 3666, 3667, 3668, 3669, 3670, 3671, 3672, 3673, 3674, 3675, 3676, 3677, 3678, 3679, 3680, 3681, 3682, 3683, 3684, 3685, 3686, 3687, 3688, 3689, 3690, 3691, 3692, 3693, 3694, 3695, 3696, 3697, 3698, 3699, 3700, 3701, 3702, 3703, 3704, 3705, 3706, 3707, 3708, 3709, 3710, 3711, 3712, 3713, 3714, 3715, 3716, 3717, 3718, 3719, 3720, 3721, 3722, 3723, 3724, 3725, 3726, 3727, 3728, 3729, 3730, 3731, 3732, 3733, 3734, 3735, 3736, 3737, 3738, 3739, 3740, 3741, 3742, 3743, 3744, 3745, 3746, 3747, 3748, 3749, 3750, 3751, 3752, 3753, 3754, 3755, 3756, 3757, 3758, 3759, 3760, 3761, 3762, 3763, 3764, 3765, 3766, 3767, 3768, 3769, 3770, 3771, 3772, 3773, 3774, 3775, 3776, 3777, 3778, 3779, 3780, 3781, 3782, 3783, 3784, 3785, 3786, 3787, 3788, 3789, 3790, 3791, 3792, 3793, 3794, 3795, 3796, 3797, 3798, 3799, 3800, 3801, 3802, 3803, 3804, 3805, 3806, 3807, 3808, 3809, 3810, 3811, 3812, 3813, 3814, 3815, 3816, 3817, 3818, 3819, 3820, 3821, 3822, 3823, 3824, 3825, 3826, 3827, 3828, 3829, 3830, 3831, 3832, 3833, 3834, 3835, 3836, 3837, 3838, 3839, 3840, 3841, 3842, 3843, 3844, 3845, 3846, 3847, 3848, 3849, 3850, 3851, 3852, 3853, 3854, 3855, 3856, 3857, 3858, 3859, 3860, 3861, 3862, 3863, 3864, 3865, 3866, 3867, 3868, 3869, 3870, 3871, 3872, 3873, 3874, 3875, 3876, 3877, 3878, 3879, 3880, 3881, 3882, 3883, 3884, 3885, 3886, 3887, 3888, 3889, 3890, 3891, 3892, 3893, 3894, 3895, 3896, 3897, 3898, 3899, 3900, 3901, 3902, 3903, 3904, 3905, 3906, 3907, 3908, 3909, 3910, 3911, 3912, 3913, 3914, 3915, 3916, 3917, 3918, 3919, 3920, 3921, 3922, 3923, 3924, 3925, 3926, 3927, 3928, 3929, 3930, 3931, 3932, 3933, 3934, 3935, 3936, 3937, 3938, 3939, 3940, 3941, 3942, 3943, 3944, 3945, 3946, 3947, 3948, 3949, 3950, 3951, 3952, 3953, 3954, 3955, 3956, 3957, 3958, 3959, 3960, 3961, 3962, 3963, 3964, 3965, 3966, 3967, 3968, 3969, 3970, 3971, 3972, 3973, 3974, 3975, 3976, 3977, 3978, 3979, 3980, 3981, 3982, 3983, 3984, 3985, 3986, 3987, 3988, 3989, 3990, 3991, 3992, 3993, 3994, 3995, 3996, 3997, 3998, 3999, 4000)			
12. I certify that the statements made by me above are correct and complete.			
SIGNATURE AND TITLE OF EDITOR, PUBLISHER, BUSINESS MANAGER, OR OWNER Grozvydas J. Lazauskas, Editor			
SIGNATURE AND TITLE OF MANAGING EDITOR Same			

PS Form 3526 (Page 1)

(See instructions on reverse)

Nuo
1914 Metų

Midland Savings aptar nauja taupymo ir namų paskolų reikalais visas mūsų apylinkes. Dėkojame Jums už mums parodytą pasitikėjimą.

Mes norėtum būti Jums naudingi ir ateityje

Sąskaitos apdraustos iki

\$40,000.00

FRANK ZOGAS
President

MIDLAND SAVINGS

& LOAN ASSOCIATION
4040 Archer Avenue
Chicago, Illinois 60632
Phone: 254-4476
Ir 8929 So. Harlem Ave.,
Bridgeview, Illinois 60455
Tel. 598-3100

5 1/4 %
paid quarterly
4 Year Savings
Certificates
Minimum \$5,000

7 1/2 %
All accounts compounded daily —
Passbook Savings

PASSBOOK SAVINGS...
the best way to save regularly!

5 1/4 %
year

OUR SAVINGS CERTIFICATES 7 1/2 %
EARN UP TO

Mutual Federal Savings and Loan

2212 WEST CERMAK ROAD
PETER KAZANAUSKAS, President
CHICAGO, ILLINOIS 60608
Phone: Virginia 7-7747
HOURS: Mon. Tue. Fri. 9-4 Thur. 9-6 Sat. 9-1
SERVING CHICAGO AND SUBURBS SINCE 1905

see us for
HOME financing.

AT OUR LOW RATES
WITH REPAYMENT
TO FIT YOUR INCOME

INSURED

BALZEKAS MOTOR SALES

CHRYSLER
Plymouth

4030 South Archer Avenue
Chicago, Ill.

Since 1933
CHICAGO'S OLDEST
CHRYSLER-PLYMOUTH DEALER
PHONE: 847-1515